

2017

ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА НАБЛЮДЕНИЕ

ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СЪВМЕСТИМОСТТА НА
ОЦЕНКАТА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ОКОЛНАТА
СРЕДА С ДОКЛАДА ЗА СТРАТЕГИЧЕСКА
ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА НА „ПРОГРАМАТА ЗА
ТРАНСГРАНИЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО INTERREG -
ИПШ БЪЛГАРИЯ - БИВША ЮГОСЛАВСКА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЯ 2014 - 2020 Г.“ ПО ЛИНИЯ
НА ИНСТРУМЕНТА ЗА ПРЕДПРИСЪЕДИНИТЕЛНА
ПОМОЩ (ИПШ II)

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият доклад за наблюдение е изготвен в съответствие с:

Доклад за Стратегическа екологична оценка на Програмата „ИНТЕРРЕГ – ИПП Програма за трансгранично сътрудничество ССИ 2014ТС16I5СВ006“ за 2014 — 2020 г. по Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП II)

Директива 2001/42/ЕК относно оценката на въздействие на някои планове и програми върху околната среда (понататък Директивата за СЕО)

Приложимо законодателство на Република България:

- Закон за опазване на околната среда
- Закон за смекчаване на последиците от изменението на климата
- Закон за биологичното разнообразие
- Закон за защитените територии
- Закон за водите
- Закон за почвите
- Закон за управление на отпадъците
- Закон за туризма
- Български национални разпоредби/постановления за условията и реда за оценка на съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с целите и целите на опазване на защитените зони (последно изменение, считано от 30.11.2012)
- Становище по екологична оценка № 7-5/2014 г на Министерство на околната среда и водите (МОСВ)

Приложимо законодателство на Бивша Югославска Република Македония:

- Закон за качеството на въздуха
- Закон за опазване на околната среда
- Закон за водите
- Закон за управление на отпадъците
- Закон за регистрация и надзор на земите
- Закон за селскостопанските земи
- Закон за застрояване на земите
- Закон за градско устройство и планиране
- Закон за управление на отпадъците
- Закон за полезните изкопаеми

ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ ЗА НАПРЕДЪКА ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

Програмата е окончателно одобрена на 5 август 2015 с Решение № С (2015) 5653 на Европейската комисия.

През 2017 г. е изпълнена процедура по изменение на Програмата за добавяне на базови и целеви стойности на показателите за резултати в контекста на рамката за изпълнението в съответствие с чл. 34, ал. 1 от Регламент за изпълнение (ЕС) 447/2014 и чл. 8, ал. 2, б. „б“, подточка v) от Регламент (ЕС) 1299/2013. Извършеното изменение не оказва влияние върху предвидените за изпълнение приоритети и дейности, съответно не изисква изготвяне на нов доклад за стратегическа екологична оценка и ново становище по екологична оценка на МОСВ.

Първата покана за набиране на проектни предложения беше публикувана на 25 септември 2015 г. с финансовия ресурс за 2015, 2016 и 2017 г. от € 7 240 469, разпределени по приоритетни оси, както следва:

- Приоритетна ос 1 „Околна среда“ – € 2 815 738;
- Приоритетна ос 2 „Туризм“ – € 3 217 986
- Приоритетна ос 3 „Конкурентоспособност“ – € 1 206 745.

В резултат на големият брой високо оценени проекти към наличния бюджет на поканата беше добавен и финансовият ресурс на Програмата за 2018 г. в размер на € 3 357 419.

Към края на 2016 г. са подписани 45 договора за субсидия по първата Покана за проектни предложения по Програмата. През 2017 г. са сключени още 3 договора.

До настоящия момент са сключени 48 договора за субсидия на обща стойност 10 335 473 евро, разпределени по приоритетни оси както следва:

- Приоритетна ос 1 "Околна среда" – 14 договора на обща стойност 3 864 831 евро, от които 9 инвестиционни проекта и 5 проекта от типа „меки мерки“;
- Приоритетна ос 2 "Туризм" – 17 договора на обща стойност 4 707 628 евро, от които 10 инвестиционни проекта и 7 проекта от типа „меки мерки“;
- Приоритетна ос 3 "Конкурентоспособност" – 17 договора от типа „меки мерки“ на обща стойност 1 763 014 евро.

ИНФОРМАЦИЯ ЗА МЕРКИТЕ И ИЗИСКВАНИЯТА ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ И ВЪЗМОЖНО НАЙ-ПЪЛНО НАМАЛЯВАНЕ И ЕЛИМИНИРАНЕ НА ВЪЗМОЖНИТЕ НЕГАТИВНИ ПОСЛЕДСТВИЯ ОТ ПРИЛАГАНЕТО НА ПРОГРАМАТА

В съответствие с точка I "Мерки и условия за предотвратяване, намаляване или възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последици от прилагането на програмата" от Становището по екологична оценка на МОСВ, в проектните предложения трябва да са изпълнени следните изисквания:

1. Планове, програми, проекти и инвестиционни предложения, предмет на Програмата за трансгранично сътрудничество България-Македония за 2014 — 2020 г. по Инструмента за предприєдинителна помощ (ИПП II), попадащи в обхвата на приложенията към ЗООС или извън тях, както и под разпоредбите на чл. 31 от ЗБР, подлежат на оценка за съвместимостта им с предмета и целите на опазване на защитените зони и могат да бъдат одобрени само след решение/становище по ОВОС/ЕО/ОС за одобряване/съгласуване, при съобразяване с препоръките в извършените оценки, както и с условията, изискванията и мерките, постановени с решението/становището.
2. Развитието на туризма следва да е съобразено с капацитета на рекреационно натоварване на територията, като се осигурят подходящо отвеждане и пречистване на отпадъчните води и управление на отпадъците.
3. Разработката на туристически пакети по Приоритетна ос 2 следва да отчита, че дейности като излети „сафари“, трасета „офroud“ за наблюдение на редки и застрашени животински видове не са допустими, тъй като водят до значителни увреждания на околната среда и в частност – биологичното разнообразие.

Вземайки под внимание изложените по-горе препоръки, УО включва всички от тях в Насоките за кандидатстване по поканите за набиране на проектни предложения, а именно:

- От всички инвестиционни предложения се изисква да представят положителна оценка за въздействието върху околната среда (ОВОС) или становище, издадено от компетентен орган, от което да е ясно, че оценка за въздействието върху околната среда не се изисква съгласно националното законодателство.
- Всички инвестиционни дейности следва да бъдат в съответствие с приложимото национално законодателство за съответния вид строителни и монтажни работи (включително тези, свързани с развитието на туризма);
- Дейности, като "сафари" туризъм, „извън маршрути" (оф роуд) проследяване за наблюдение на редки и застрашени видове" са включени в списъците на недопустими дейности за всички приоритетни оси.

В допълнение, в случай на изпълнение на инвестиционни дейности в рамките на територии със специален статут (национални паркове, природни и архитектурни резервати, паметници на културата, защитени територии, включени в Натура 2000) кандидатите трябва да предоставят съответната документация (разрешения, съгласия, удостоверения, становища и др.), изисквана от съответните приложими разпоредби на националното законодателство.

На *етап кандидатстване*, всички 18 одобрени за финансиране проекти, които предвиждат в обхвата си изпълнение на строително-монтажни работи (СМР), са представили необходимите документи, издадени от съответните компетентни органи (съгласно приложимото национално законодателство), като са декларирали, че за дейностите в обхвата на проектното предложение не се изисква провеждане на процедура по ОВОС, тъй като планираните дейности не засягат пряко природни местообитания и защитени територии, както и не съществува възможност за негативен ефект върху околната среда и човешкото здраве.

Останалата част от проектите, одобрени за финансиране по Първата покана за подаване на предложения, не предвиждат изпълнение на СМР в обхвата на дейностите си, затова за тях не се изисква ОВОС / становище от компетентните институции по опазване на околната среда.

По време на *оценителния процес*, съвместимостта на проектните предложения с посочените по-горе изисквания е надлежно проверена от оценителите и само проектите, които покриват горепосочените критерии, са предложени и одобрени за финансиране.

След *сключването на договор за субсидия* всички предложени за финансиране проекти по първата покана извършиха самооценка на очакваните екологични последици от предвидените в проектите дейности, по отношение на шестте въпроса, касаещи околната среда (въздух и климат; биоразнообразие, фауна и флора; води; почви; население и човешко здраве; култури / природно наследство и ландшафт). За целите на самооценката беше използван въпросникът, заложен в раздел 10.2 от доклада за ЕО, а резултатите са сравнени с очакваните последици за съответната Специфична цел според доклада за ЕО.

Разпределението на финансираните проектни предложения по Специфичните цели (СЦ) на Програмата е както следва:

- Специфична цел 1.1. „Опазване на околната среда и устойчиво използване на природните ресурси в трансграничния регион“ – 11 проекта;
- Специфична цел 1.2. „Предотвратяване и смекчаване на последиците от природни и причинени от човека бедствия с трансграничен характер и въздействия“ – 3 проекта;
- Специфична цел 2.1. „Увеличаване на туристическия потенциал в региона чрез сътрудничество за по-добро опазване и устойчиво използване на природното и културното наследство“ – 9 проекта
- Специфична цел 2.2. „Подобряване на конкурентоспособността на туристическото предлагане на региона“ – 6 проекта;
- Специфична цел 2.3. „Насърчаване на сътрудничеството в областта на устойчивия туризъм“ – 2 проекта;
- Специфична цел 3.1. „Подобряване на конкурентоспособността на бизнеса от региона“ – 17 проекта.

Таблицата по-долу представя обобщена информация относно извършената от бенефициерите самооценка – в първоначалния етап на изпълнение за три проекта със сключени договори за субсидия през 2017 г. и в края на едногодишния период (четвърто тримесечие) на изпълнение за четиридесет и пет проекти със сключени

договори за субсидия през 2016 г., вкл. и където е приложимо, всякакви констатации и предприети мерки за смекчаване на отрицателните въздействия върху околната среда и човешкото здраве.

ПОДРОБНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА САМООЦЕНКА НА ПРОЕКТИТЕ ПО ПРИОРИТЕТНИ ОСИ И СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ

ПО / СЦ	Околна среда (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Очаквани последиви в зависимост от ЕО	Брой проекти с очаквани				Коментари / бележки / предприетите мерки
			Положителн и (+) екологични последиви	Неутрални (0) екологични последиви	Негативни (-) екологични последиви	Както положителни , така и отрицателни (+/-)	
ПО 1 СЦ 1.1	Въздух и Климат	+	8	3	0	0	При три от проектите се предвиждат неутрални екологични последиви, а при останалите осем проекти, от които седем са инвестиционни, се предвиждат дейности които ще имат позитивно въздействие спрямо въздуха и климата, което е в съответствие с очакванията, заложи в доклада за ЕО. Проектите целят: повишаване знанията на младите хора за опазване на околната среда, за смекчаване на последивите от климатичните промени, за подобряване капацитета на местните власти при управление на по-сериозни ситуации и кризи, свързани с повишаване информираността на местните общности за превенция на замърсяванията на околната среда, както и за възможностите отпадъците да се превърнат в бизнес; намаляване потреблението на енергия; въвеждане на инсталации на ВЕИ и прилагане на енергоефективни мерки при сградната инфраструктура; прилагане на енергоефективно улично осветление; насърчаване на устойчива употреба на природните ресурси и намаляване на нивата на въглероден двуокис и замърсяване на

ПО / СЦ	Околна среда (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Очаквани последици в зависимост от ЕО	Брой проекти с очаквани				Коментари / бележки / предприетите мерки
			Положителни (+) екологични последици	Неутрални (0) екологични последици	Негативни (-) екологични последици	Както положителни, така и отрицателни (+/-)	
							въздуха с други вредни емисии и прахови частици; прилагане на мерки за енергийна ефективност на публични инфраструктурни съоръжения.
	Биоразнообразие, фауна и флора	+	3	8	0	0	<p>Инвестиционните проекти /седем на брой/ предвиждат строително-ремонтни и монтажни дейности в съществуваща урбанизирана среда и съществуващи строежи, извън регламентирани зони на природозащита и биоразнообразие /съгласно действащото национално законодателство/. Проектите с „меки мерки“ предвиждат основно повишаване на знанията и информираността на широката общественост, капацитета за природосъобразно управление на природните ресурси и опазване на биоразнообразието, екологично възпитание на младите хора и изготвяне на устойчиви планове за управление и развитие. Поради тези причини очакваните въздействия на повечето от проектите спрямо <i>биоразнообразието, фауната и флората</i> са неутрални.</p> <p>Проектите, при които се посочва положително влияние върху този компонент на околната среда, предвиждат дейности, свързани</p>

ПО / СЦ	Околна среда (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Очаквани последици в зависимост от ЕО	Брой проекти с очаквани				Коментари / бележки / предприетите мерки
			Положителни (+) екологични последици	Неутрални (0) екологични последици	Негативни (-) екологични последици	Както положителни, така и отрицателни (+/-)	
							предимно с повишаване на осведомеността чрез насърчаване на отговорно отношение на обществото спрямо живата природа, биоразнообразието и защита на териториите с висока консервационна стойност. В допълнение, планираните събития по проектите – разпространение на информационни материали, провеждане на семинари за екологично възпитание на подрастващите и повишаване на познанията на местните жители за биологичното разнообразие и неговото опазване, допринасят и за цялостна промяна в мисленето на хората и отношението към живата природа.
	Води	+	4	7	0	0	При повечето от финансираните към момента проекти директното въздействие е по-скоро неутрално по отношение на водите. При четири от проектите се посочват индиректни положителни ефекти, в резултат от “меките мерки“: проведени информационни кампании, обучителни семинари, разработени екологични материали. Финансираните по тази мярка 7 инвестиционни проекти се реализират в урбанизирана среда, където вида и функцията на

ПО / СЦ	Околна среда (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Очаквани последици в зависимост от ЕО	Брой проекти с очаквани				Коментари / бележки / предприетите мерки
			Положителни (+) екологични последици	Неутрални (0) екологични последици	Негативни (-) екологични последици	Както положителни, така и отрицателни (+/-)	
							инфраструктурата, както и наличната инженерна инфраструктура, не предполага отрицателно въздействие върху водите.
	Почви	+	4	7	0	0	Финансираните проекти към настоящия момент допринасят за повишаване на екологичното възпитание и осведомеността на местните жители за възможностите за опазване на почвените ресурси.
	Население и човешко здраве	+	7	4	0	0	Повечето проекти имат положително въздействие по отношение на местното население и човешкото здраве. Очаква се няколко проекта да допринесат за предотвратяване на евентуални вреди върху здравето чрез повишаване на екологичните знания и осведоменост. Едновременно с прилагането на мерки за енергийна ефективност и въвеждането на инсталации на ВЕИ, при реализирането на инвестиционните обекти с обществена значимост – администрация, детски градини, училища, улични и площадни пространства, се оказва директно положително въздействие върху местното население чрез повишаване на качеството и стандарта на селищната среда и сградна инфраструктура.

ПО / СЦ	Околна среда (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Очаквани последици в зависимост от ЕО	Брой проекти с очаквани				Коментари / бележки / предприетите мерки
			Положителни (+) екологични последици	Неутрални (0) екологични последици	Негативни (-) екологични последици	Както положителни, така и отрицателни (+/-)	
	Културно / Природно наследство и ландшафт	+	2	9	0	0	Чрез предвидените дейности и рекламно-информационни средства се насърчават познанията и грижата за опазване и съхраняване на културно и природно наследство. Очакваното директно въздействие е за положителни екологични последици при два от проектите, а при останалите проекти - неутрални ефекти към положителни, във връзка с подобреното техническо и естетично състояние на селищната среда и сградна инфраструктура, културното наследство и ландшафти.
ПО 1 СЦ 1.2	Въздух и Климат	+	1	2	0	0	Три проекта са финансирани по СЦ 1.2. Един от тях оказва позитивно въздействие върху въздуха и климата, спомагайки за по-отговорно отношение спрямо околната среда.
	Биоразнообразие, фауна и флора	+	2	1	0	0	Два проекта въздействат в позитивна насока на биоразнообразието, фауната и флората в трансграничния регион.
	Води	+	3	0	0	0	И трите проекта предвиждат мерки за предотвратяване на наводненията, които се очаква да имат пряко позитивно въздействие върху подобрението на екологичното състоянието на водните обекти.
	Почви	+	2	1	0	0	Два от проектите за предотвратяване на наводнения биха имали позитивен ефект върху опазването на функционалността на почвите,

ПО / СЦ	Околна среда (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Очаквани последици в зависимост от ЕО	Брой проекти с очаквани				Коментари / бележки / предприетите мерки
			Положителни (+) екологични последици	Неутрални (0) екологични последици	Негативни (-) екологични последици	Както положителни, така и отрицателни (+/-)	
							особено в урбанизираните територии.
	Население и човешко здраве	+	2	1	0	0	Имайки предвид, че наводненията причиняват материални щети и са източник на потенциално разпространение на зарази, два от проектите се очаква да имат позитивно въздействие върху населението и човешкото здраве.
	Културно / Природно наследство и ландшафт	+	1	2	0	0	Очаква се проектите по СЦ 1.2 да имат неутрални или дори позитивни въздействия върху проблемите на културното / природното наследство и ландшафта чрез мерки за устойчиво управление и планиране на природни пейзажи.
ПО 2 СЦ 2.1	Въздух и Климат	+/-	1	8	0	0	Изпълнението на всички проекти по СЦ 2.1 се очаква да има предимно неутрално (или дори позитивно) въздействие върху въздуха и климата.
	Биоразнообразие, фауна и флора	+/-	0	9	0	0	Няма проект, по който да се очакват позитивни или негативни последици върху биоразнообразието, фауната и флората.
	Води	+/-	2	7	0	0	Два от проектите имат позитивно въздействие върху проблеми с водата предимно чрез повишаване на осведомеността относно устойчивото потребление на водата. Останалите проекти се очаква да имат неутрално въздействие.

ПО / СЦ	Околна среда (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Очаквани последици в зависимост от ЕО	Брой проекти с очаквани				Коментари / бележки / предприетите мерки
			Положителни (+) екологични последици	Неутрални (0) екологични последици	Негативни (-) екологични последици	Както положителни, така и отрицателни (+/-)	
	Почви	+/-	0	9	0	0	Финансираните проекти по СЦ 2.1 са с неутрално въздействие спрямо почвите.
	Население и човешко здраве	0	3	6	0	0	По повечето проекти се очаква да има неутрално въздействие върху населението и човешкото здраве.
	Културно / Природно наследство и ландшафт	+/-	6	3	0	0	По повечето проекти са включени дейности, пряко насочени към защита на културно и природно наследство, включително отговорно отношение на обществото, като по този начин ще въздействат положително в тези аспекти.
ПО 2 СЦ 2.2	Въздух и Климат	0	0	6	0	0	Всичките шест проекта по СЦ 2.2 предвиждат меки мерки, насочени предимно към развитието на устойчив туризъм и не засягат въпроси свързани с въздуха и климата.
	Биоразнообразие, фауна и флора	0	2	4	0	0	Всичките шест проекта по СЦ 2.2 предвиждат меки мерки, насочени предимно към развитието на устойчив туризъм и не засягат въпроси, свързани с биоразнообразие, флора и фауна.
	Води	0	0	6	0	0	Всичките шест проекта по СЦ 2.2 предвиждат меки мерки, насочени предимно към развитието на устойчив туризъм и не засягат въпроси, свързани с водите.
	Почви	0	0	6	0	0	Всичките шест проекта по СЦ 2.2 предвиждат меки мерки, насочени предимно към развитието на

ПО / СЦ	Околна среда (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Очаквани последици в зависимост от ЕО	Брой проекти с очаквани				Коментари / бележки / предприетите мерки
			Положителни (+) екологични последици	Неутрални (0) екологични последици	Негативни (-) екологични последици	Както положителни, така и отрицателни (+/-)	
							устойчив туризъм и не засягат въпроси, свързани с почвите.
	Население и човешко здраве	0	0	6	0	0	Всичките шест проекта по СЦ 2.1 предвиждат меки мерки, насочени предимно към развитието на устойчив туризъм и не засягат въпроси, свързани с населението и човешкото здраве.
	Културно / Природно наследство и ландшафт	0	2	4	0	0	Два от шестте проекта по СЦ 2.2 предвиждат меки мерки, насочени предимно към развитието на устойчив туризъм с индиректни ефекти и въздействие върху Културно / Природно наследство и ландшафт. Два от проектите засягат подобряване, опазване и социализиране на движимото и недвижимо културно и природно наследство и ландшафти.
ПО 2 СЦ 2.3	Въздух и Климат	+	0	2	0	0	Двата финансирани „меки“ проекти по тази цел са насочени към насърчаване на алтернативни форми на туризъм и предвиждат неутрален ефект върху въздуха и климата.
	Биоразнообразие, фауна и флора	+	1	1	0	0	Един от проектите би оказал позитивно въздействие върху биоразнообразието, фауната и флората чрез насърчаване на алтернативен и отговорен туризъм с насоченост към опазване на природата.

ПО / СЦ	Околна среда (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Очаквани последици в зависимост от ЕО	Брой проекти с очаквани				Коментари / бележки / предприетите мерки
			Положителни (+) екологични последици	Неутрални (0) екологични последици	Негативни (-) екологични последици	Както положителни, така и отрицателни (+/-)	
	Води	+	0	2	0	0	И двата проекта не предвиждат дейности, свързани с води, и съответно не биха имали въздействие по този въпрос.
	Почви	+	0	2	0	0	И двата проекта не предвиждат дейности, свързани с почви, и съответно не биха имали въздействие по този въпрос.
	Население и човешко здраве	0	0	2	0	0	И двата проекта не предвиждат дейности, свързани с население и човешко здраве, и съответно не биха имали директно въздействие по този въпрос.
	Културно / Природно наследство и ландшафт	0	2	0	0	0	И двата проекта ще имат позитивно въздействие спрямо културно / природно наследство и ландшафт чрез кампании за повишаване на осведомеността. Предвижда се тези проекти да имат положителни ефекти по отношение създаването на предпоставки за защита, устойчивост и балансирано натоварване на специфичните територии/ ландшафти.
ПО 3 СЦ 3.1	Въздух и Климат	+	3	14	0	0	Очаква се три от седемнадесетте проекта да имат позитивно въздействие върху въздуха и климата чрез предвидени дейности, свързани с органично земеделие. Останалите проекти по тази СЦ включват „меки“ мерки, които не въздействат върху състоянието на въздуха и климата.

ПО / СЦ	Околна среда (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Очаквани последици в зависимост от ЕО	Брой проекти с очаквани				Коментари / бележки / предприетите мерки
			Положителни (+) екологични последици	Неутрални (0) екологични последици	Негативни (-) екологични последици	Както положителни, така и отрицателни (+/-)	
	Биоразнообразие, фауна и флора	+	4	13	0	0	Четири от проектите, свързани с органично производство и лесовъдство, ще имат позитивно въздействие върху биоразнообразието, фауната и флората. Останалите проекти по тази СЦ няма да имат въздействие по този въпрос.
	Води	+	2	15	0	0	Два проекта се очаква да имат позитивно въздействие върху водите. Останалите проекти няма да въздействат по никакъв начин върху водните ресурси.
	Почви	+	3	14	0	0	Три от проектите за органично земеделие ще въздействат позитивно върху устойчивата употреба на почвените ресурси. Останалите проекти по тази СЦ включват „меки“ мерки и няма да окажат влияние по този въпрос.
	Население и човешко здраве	+	5	12	0	0	Пет проекта могат да имат позитивно въздействие спрямо населението и човешкото здраве. Останалите проекти по тази СЦ включват „меки“ мерки, които няма да окажат влияние по въпроса.
	Културно / Природно наследство и ландшафт	+	2	15	0	0	Два от проектите по тази СЦ ще насърчат природосъобразно поведение спрямо опазването на културно / природно наследство и ландшафта. Останалите проекти няма да окажат влияние по въпроса.

РЕЗЮМЕ на очакваните последици по шестте въпроса за оценка на екологичното съответствие на проектните предложения на база подадени от Водещите партньори контролни листове за проверка на съвместимостта

ОБЩО	Въздух и климат	Биоразнообразие, Фауна и Флора	Води	Почви	Население и човешко здраве	Културно/Природно наследство и ландшафт
+	13	12	11	9	17	15
-	0	0	0	0	0	0
0	35	36	37	39	31	13
+/-	0	0	0	0	0	0

РЕЗЮМЕ на отговорите по оценка на екологичното съответствие на проектните предложения, на база на подадените от Водещите партньори контролни листове за проверка на съвместимостта:

ОКОЛНА СРЕДА (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Въпроси относно околната среда / индикатори	Отговори / Коментари
Въздух и климат	Ще се отразят ли проектите върху намаляване замърсяването на въздуха?	Предвижда се проектите по ПО1 с инвестиции за инсталиране на мощности от ВЕИ и прилагане на мерки за енергийна ефективност и промяна на горивото на отоплителните инсталации в публичните сгради да имат положително въздействие върху намаляване замърсяването на въздуха. Всички проекти от ПО1 предвиждат и различни „меки мерки“, свързани с екологичното възпитание на подрастващите, информационни кампании, както и повишаване на управленския капацитет, свързан с аспектите на опазването на околната среда.
	Ще се отразят ли проектите върху намаляване на емисиите на парниковите газове?	Проектите по СЦ1.1 с мерки за повишаване на енергийната ефективност и намаляване потреблението на енергия, както и подобряване на местното устойчиво енергийно планиране ще допринесат в дългосрочен план за намаляване емисиите на парникови газове.
	Ще се отразят ли проектите върху насърчаване употребата на природосъобразен транспорт?	Няма проекти, одобрени за финансиране по първата покана за подаване на предложения, които да са с дейности, свързани с транспортна инфраструктура, затова не се очаква

ОКОЛНА СРЕДА (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Въпроси относно околната среда / индикатори	Отговори / Коментари
		да има ефект върху насърчаване на употребата на природосъобразен транспорт.
	Ще имат ли проектите въздействие върху поощряването на управление на борбата с горски пожари и предотвратяването им?	По първата покана за подаване на предложения не са финансирани проекти, свързани с превенция и борба с горските пожари.
	Ще имат ли проектите въздействие върху поощряването на отговорно отношение на публичността чрез участие на гражданите в борбата с климатичните промени?	По първата покана за подаване на предложения има няколко проекта, които са насочени към широка информираност на публичността (посредством семинари, брошури, интернет-платформи и др. атрактивни форми) за отговорно отношение към климатичните промени.
Биоразнообразие, фауна и флора	Ще имат ли проектите въздействие спрямо опазване на биоразнообразието, хабитати и екосистеми?	Няма проекти с директно въздействие спрямо опазване на биоразнообразието, хабитати и екосистеми.
	Ще имат ли проектите въздействие върху намаляване на загубите в биоразнообразието?	От изпълняваните проекти няма такива инвестиционни, които са ситуирани в защитени територии и зони с висока консервационна значимост, освен един, чрез който се подобрява достъпът и се създава еко-пътека, чието въздействие се отчита като неутрално.
	Ще имат ли проектите въздействие върху подкрепата за отговорно отношение на обществото чрез участие на граждани в защитата на биоразнообразие и природни територии?	В проектите по ПО1 се предвиждат дейности, насочени към комплексно опазване на околната среда, включително биоразнообразието и природните зони с висока консервационна значимост.
	Ще имат ли проектите въздействие спрямо насърчаване на туризъм, който би осигурил високо ниво на опазване на природата?	В проектите по ПО2 се предвиждат дейности, насочени към насърчаване на туризма, при балансирано натоварване на територията и природосъобразно използване на неоползотворените ресурси.
Води	Ще имат ли проектите въздействие по подобряване на екологичното и химическо състояние на водните обекти?	Проектите по СЦ 1.2 са насочени към подобряване физическото и екологичното състояние на речни система и водни обекти.
	Ще имат ли проектите въздействие върху подкрепата за устойчива употреба на водни ресурси?	Един инвестиционен проект по СЦ1.2 осигурява устойчива употреба на водни ресурси /напорен водопровод за питейни нужди/.

ОКОЛНА СРЕДА (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Въпроси относно околната среда / индикатори	Отговори / Коментари
	Ще имат ли проектите въздействие върху насърчаването на устойчив туризъм насочен към опазване на водни ресурси?	По първата покана за подаване на предложения има един финансиран проект с предвидени дейности, въздействащи върху подкрепа за устойчив туризъм, насочен към опазване на водни ресурси.
	Ще имат ли проектите въздействие върху поощряване на отговорното отношение на обществеността чрез участие на гражданите в устойчиво потребление на водата?	Няма проекти с предвидени дейности с директно въздействие върху опазване на водни ресурси. Очаква се въздействието да се осъществи чрез осведомителни кампании за широката общественост и конкретни събития, насочени към екологичното възпитание на подрастващите, усъвършенстване на капацитета за управление на местните и регионални власти.
Почва	Ще имат ли проектите въздействие спрямо опазването на състоянието на почвата?	Проектите по СЦ 1.2. се очаква да ограничат процеса по ерозия на почвите в прилежащите територии на речните корита, където се прилагат мерки за прочистване и укрепване.
	Ще имат ли проектите въздействие спрямо подкрепата за устойчива употреба на почвени ресурси?	Няма проекти, които да въздействат пряко за устойчива употреба на почвените ресурси.
	Ще имат ли проектите въздействие върху поощряването на устойчив туризъм спрямо опазване на земите?	Няма проекти, по които да има предвидени дейности, отнасящи се за устойчив туризъм, насочен към опазване на земите, и по тази причина не се очаква да има принос в този аспект.
	Ще имат ли проектите въздействие върху насърчаването на отговорно отношение от страна на обществото чрез повишаване на осведомеността и образоваността?	Определени дейности, предвидени в голяма част от проектите по СЦ 1.1, СЦ 1.2 и СЦ 1.3, са насочени към стимулиране на отговорно отношение на обществото спрямо защитата на околната среда и управление на рисковете чрез повишаване на осведомеността, дискусии и обучителни инициативи, които ще имат непряк принос към защита на почвите.
Население и човешко здраве	Ще имат ли проектите въздействие върху намаляването на болести причинени от природни бедствия?	Отчитайки факта, че наводненията причиняват материални щети и са предпоставка за разпространяване на болести, всички проекти по СЦ 1.2 (отнасящи се до защитни мерки при наводнения, разширяване и рехабилитация на

ОКОЛНА СРЕДА (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Въпроси относно околната среда / индикатори	Отговори / Коментари
		инженерната инфраструктура) имат непряко позитивно въздействие върху човешкото здраве.
	Ще имат ли проектите въздействие спрямо поощряването на контрола върху здравни рискове и бедствия причинени от околната среда?	Няма проекти, предвиждащи дейности, които да се отнасят към поощряване на контрол върху здравни рискове и бедствия, причинени от околната среда, затова не се очаква принос в този аспект.
	Ще имат ли проектите въздействие върху поощряване на предотвратяване и управление на риск от природни и причинени от човешка дейност бедствия?	Всички проекти по СЦ 1.2 се отнасят за предотвратяване и управление на риска от природни и причинени от човека бедствия и защитата на природата ще има позитивно въздействие върху тези проблеми. Повечето проекти предвиждат информационни кампании за отговорно отношение и адекватни реакции от професионалисти и публични органи в случай на пожари и наводнения.
	Ще имат ли проектите въздействие спрямо поощряване на устойчивото управление на отпадъци с цел опазване на човешкото здраве?	Проектите по СЦ 1.1, СЦ 1.2. и СЦ 1.3 имат пряко въздействие и ефекти върху подобряването на цялостното състояние на условията на околната среда и ще спомогнат за опазване на здравето на гражданите.
	Ще имат ли проектите въздействия спрямо подпомагането на природосъобразно поведение сред обществото чрез участие на граждани в решаването на проблеми свързани с околната среда?	Всички проекти по СЦ 1.1 включват дейности по осведоменост, целящи включването на гражданите в инициативи, отнасящи се до проблеми, свързани с околната среда.
Културно / Природно наследство и ландшафт	Ще имат ли проектите въздействие спрямо защитата и възстановяването на културно и природно наследство?	Всички проекти по СЦ 2.1 , СЦ 2.2 и СЦ 2.3 включват дейности, пряко отнасящи се до защитата на природно и културно наследство, вкл. отговорно отношение на обществото, като по този начин ще се постигне позитивно въздействие в този аспект. В допълнение, някои от проектите включват дейности, непряко свързани със защита на културното, природното наследство и ландшафти.
	Ще имат ли проектите въздействие върху подкрепа на устойчиво управление и планиране на културен и природен ландшафт?	Повечето проекти по СЦ 2.1, СЦ 2.2 и СЦ 2.3 включват дейности, пряко свързани с подкрепа на устойчиво управление и планиране на културни и природни пейзажи и се очаква да имат положително въздействие.

ОКОЛНА СРЕДА (за които последствията за околната среда се оценяват в съответствие с Директива 2001/42/ЕС)	Въпроси относно околната среда / индикатори	Отговори / Коментари
	Ще имат ли проектите въздействие върху подкрепата за устойчива употреба на природни ресурси спрямо устойчив туризъм?	От повечето проекти по ПО 2 се очаква да увеличат капацитета на местни общности за развитието на устойчив туризъм чрез подкрепа на инициативи за защита на природни и културни ресурси.
	Проектите ще имат ли въздействие върху подкрепата за отговорно отношение от страна на обществото чрез повишаване на осведомеността и образоваността спрямо защита и опазване на наследство и ландшафт?	Предвидени информационните кампании от всички проекти по ПО 2 ще повишат осведомеността за културното наследство за развитие на туризма и в това отношение ще допринесат за повишаването на публичната осведоменост за защита и опазване на наследството и ландшафта.

ИНФОРМАЦИЯ ЗА МЕРКИТЕ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И КОНТРОЛ ВЪРХУ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

Таблицата по-долу дава обобщена информация за степента на изпълнение на показателите за ЕО в рамките на програмата, както е представено в раздел 10.1 на доклада за ЕО.

Предвид факта, че основната част от договорите да субсидия са сключени през октомври 2016, към края на 2017 г. изпълнението на дейностите е приключено само за пет от финансираните проекти. Съгласно изискванията към бенефициерите, докладването на изпълнението на индикаторите за изпълнение се извършва с окончателните доклади за напредъка, поради което годишното изпълнение на индикаторите по ЕО за 2017 г. е докладвано само по петте изпълнени проекти. От постигнатите индикатори на изпълнените 5 проекта, завършили през 2017 г., само един индикатор е съотносим с тези, заложен в таблицата.

Номер на изходен показател	Индикатор / Показател (наименование на индикатора)	Мерна единица	Целева стойност (2023)	Годишна стойност								Източник на информацията	
				2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023		
ИП 1.1.1	Брой на подкрепени инвестиции, подобряващи условията на околната среда в програмния регион	Брой	15	0	0								Годишен доклад за напредъка в изпълнението

ИП 1.1.2	Брой на защитени природни територии чрез подкрепени интервенции	Километри	5	0	0							Годишен доклад за напредъка в изпълнението
ИП 1.2.1	Брой подкрепени съвместни механизми за защита на околната среда, подкрепа за биоразнообразието и устойчива употреба на природни ресурси	Брой	5	0	0							Годишен доклад за напредъка в изпълнението
ИП 1.2.2	Брой на институции/организации включени в дейности, свързани с околната среда	Брой	20	0	0							Годишен доклад за напредъка в изпълнението
ИП 1.2.3	Брой участници в обученията и кампании, свързани с околната среда	Брой	300	0	0							Годишен доклад за напредъка в изпълнението
ИП 1.3.1	Подкрепени инвестиции за подобряване на овладяване на бедствия и предотвратяване на риск	Брой	5	0	0							Годишен доклад за напредъка в изпълнението
ИП 1.3.2	Подкрепени инвестиции за адаптация и смекчаване на последствията от измененията в климата	Брой	5	0	0							Годишен доклад за напредъка в изпълнението
ИП 1.4.1	Подкрепени съвместни механизми за овладяване на бедствия, предотвратяване на рискове и осведоменост за измененията в климата	Брой	3	0	0							Годишен доклад за напредъка в изпълнението
ИП 1.4.2	Брой институции/организации, включени в инициативи, свързани с предотвратяване и управление на риска	Брой	10	0	0							Годишен доклад за напредъка в изпълнението
ИП 1.4.3	Брой участници в обученията и кампании в сферата на предотвратяване на рискове (вкл. маргинализирани общности и други уязвими групи)	Брой	5	0	0							Годишен доклад за напредъка в изпълнението

ИП 2.1.1	Брой реконструирани / реставрирани културни и исторически туристически обекти чрез съхранение и опазване	Брой	25	0	0							Годишен доклад за напредъка в изпълнението
ИП 2.1.2	Дължина на нови, реконструирани или обновени пътища за достъп към природни, културни или исторически обекти, велосипедни и пешеходни алеи	Км	5	0	0							Годишен доклад за напредъка в изпълнението
ИП 2.1.3	Брой новопостроени или реконструирани или обновени туристически обекти или съоръжения	Брой	10	0	0							Годишен доклад за напредъка в изпълнението
ИП 2.1.4	Брой създадени/реконструирани съоръжения за хора с увреждания за достъп към или в туристически обекти	Брой	5	0	0							Годишен доклад за напредъка в изпълнението
ИП 3.1.1	Подкрепени инвестиции за подобряване на конкурентоспособността на бизнеса в програмния регион	Брой	5	0	1							Годишен доклад за напредъка в изпълнението
ИП 3.1.3	Брой на участници (разделени на мъже и жени) в подкрепени инициативи за обучения и квалифициране	Брой	150	0	0							Годишен доклад за напредъка в изпълнението
ИП 3.2.1	Подкрепени инициативи за икономическо развитие и инвестиционно поощряване	Брой	10	0	0							Годишен доклад за напредъка в изпълнението

ОБЩИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ (АКО ИМА ТАКИВА)

Според резултатите от самооценката, проведена от бенефициерите, може да се обобщи, че няма проекти, които да повлияят негативно върху който и да е от шестте въпроса за околната среда. Отчитайки факта, че само 18 от 48 договорени проекти предвиждат строителни дейности, повечето от отговорите на бенефициерите сочат, че проектите им ще имат неутрално въздействие върху околната среда.

Въздействието върху отделните аспекти отнасящи се до околната среда се очаква да се изпълнят предимно чрез мерки, както следва:

- Повечето благоприятни условия за **въздуха и климата** се предвижда да бъдат постигнати чрез действия по СЦ 1.1 “Опазване на околната среда и устойчиво използване на природните ресурси в трансграничния регион” с насоченост към: намаляване на замърсяването на въздуха (емисии на парникови газове); устойчиво управление на енергийни ресурси и поощряване на отговорното отношение на обществото. Тези проекти ще спомогнат за повишаване на осведомеността на хората относно замърсяването на въздуха и ограничаване на климатичните промени. В допълнение те ще стимулират осъществяването на отговорното отношение на широката общественост спрямо защита на природата. Проектите по останалите специфични цели ще имат неутрално въздействие спрямо условията на въздуха и климата.

- Очакваното позитивно въздействие спрямо **населението и човешкото здраве** са свързани с резултатите от осъществяването на проекти по СЦ 1.1 и СЦ 1.2, докато останалите проекти оказват неутрално влияние върху намаляването на зарази. Проекти по ПО 1 ще допринесат за на отговорното отношение на широката общественост спрямо различните видове замърсяване на въздуха, водата и почвата. Те ще стимулират прояви на отговорно отношение на обществото спрямо контрола върху здравни рискове и бедствия причинени от околната среда.

- Относно въпросът за **водите**, всички проекти освен тези по СЦ 1.2 ще имат неутрален или никакъв ефект върху екологичните условия и химичния състав на водните обекти и ресурси. Изпълнението на три проекта по ПО 1.2 ще осигури силно позитивно въздействие спрямо качеството на водата чрез намаляване на емисии от парниковите газове в дългосоречен план. В допълнение, предвидените дейности по насърчаване на устойчивото потребление на водата се очаква да повлияят на качеството на живота в трансграничния регион, както и екологичното състояние на водните тела.

- Във връзка с въздействието на проектите по **Биоразнообразие, фауна и флора**, повечето от дейностите по проектите ще имат неутрален ефект, тъй като не се предвиждат дейности в защитени територии, а предимно такива с цел осведоменост и мерки за изграждане на капацитет, напр. обучителни курсове за

опазване на природното наследство. Очакванията са, че тези дейности ще стимулират и поощрят отговорното отношение на участниците и обществото.

- Относно **почвите**, повечето проекти ще имат неутрален ефект по опазване на почвените ресурси. Проектите по СЦ 3.1, целящи се да подпомогнат органичното производство, ще имат позитивен ефект върху опазването на свойствата на почвата чрез сеитбообращение и употреба на естествени торове. Развитието на практики в органичното земеделие ще допринесе за устойчивата употреба на почвените ресурси.

- Върху **културното / природното наследство и ландшафта** ще има позитивно въздействие чрез изпълнението на инвестиционните дейности по ПО 2, отнасящ се до опазването и възстановяването на културни и природни обекти. В допълнение планираните „меки“ мерки, подпомагащи културно и природно наследство (вкл. обучения, курсове, културни събития, информационни материали и др.) ще информират обществеността за възможните начини за опазване и защита на културното и природно наследство.

Според препоръките, предоставени в становището за околна среда, дейности като „сафари“ туризъм, „оф-роуд“ трекинг за наблюдаване на редки и застрашени видове не са предвидени в договорените проекти. В допълнение, предложените инвестиции са в съответствие с националното законодателство за съответните видове строителни дейности (вкл. тези свързани с развитието на туризма, опазване на природното и културно наследство, управление на отпадъците и др).

Като заключение може да се обобщи, че проектите по ПО 1 «Околна среда» са тези, по които се очаква да има положително въздействие върху 5 аспекта по околната среда с изключение на Културно / Природно наследство и ландшафт, където най-силно въздействие се очаква да има изпълнението на проектите по ПО 2 «Туризмъ». Проектите, които предвиждат дейности по повишаване на осведомеността, показват най-значимо позитивно въздействие спрямо всичките шест аспекта по околната среда и свързаните с тях въпроси.

Всички препоръки, изложени в становището по екологична оценка, изготвени от Министерството на околната среда и водите на Република България, са стриктно спазвани във всеки етап на кандидатстване, оценка и подбор на проектите, предложени за финансиране по ИНТЕРРЕГ – ИПП програмата за трансгранично сътрудничество България-Бивша Югославска Република Македония за 2014 — 2020 г.

Като се има предвид гореизложеното, може да се заключи, че за настоящия момент не е необходимо предприемане на корективни мерки, тъй като всичките финансирани проекти по Първата покана са в съответствие с очакванията на отчета за ЕО и нито един от тях няма да окаже негативен ефект върху околната среда по поставените шест екологични проблеми.